

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Nizja zbornica zavrgla predsednikov bonusni veto

Predsednik je zastoj govornicam obeh zbornic proti Patmanovem predlogu za takojšnjo izplačitev bonusa veteranom v znesku dveh milijard 200 milijonov

Washington, 23. maja. — Komaj je predsednik Roosevelt večerjal svoj govor pred obeh zbornicami, kjer je ustmeno vetil Patmanov predlog za takojšnjo izplačanje bonusa vojnim veteranom namesto 1945, ga je nizja zbornica takoj zavrgla. Patmanov osnutek je ponovno sprejela s 322 proti 98 glasovom ter "vetirala" predsednikov veto.

Roosevelt je podprlo le 62 demokratov in 36 republikancev. Ponovno sprejetje bonusa je glasovalo 252 demokratov, 60 republikancev, 7 progresivcev in 10 farmer-laboritov. Pričakuje se, da bo tudi senatna zbornica glasovala predsednikov veto.

Patmanov veto je argumentiral v svojem govoru, da je izmed vseh držav Ameriki najbolj radodarni vojni veterani. Če bi se predložil pred kongres pri vsaki priložnosti kakšnega predloga. Do zdaj je predložil več kot 1000 predlogov. Roosevelt je mu odgovoril, da je bil v vojni v Evropi in da mu ni treba, da bi se mu pripisoval vojni veterani. Roosevelt je tudi izjavil, da je bil v vojni v Evropi in da mu ni treba, da bi se mu pripisoval vojni veterani.

Patmanov veto je argumentiral v svojem govoru, da je izmed vseh držav Ameriki najbolj radodarni vojni veterani. Če bi se predložil pred kongres pri vsaki priložnosti kakšnega predloga. Do zdaj je predložil več kot 1000 predlogov. Roosevelt je mu odgovoril, da je bil v vojni v Evropi in da mu ni treba, da bi se mu pripisoval vojni veterani.

Patmanov veto je argumentiral v svojem govoru, da je izmed vseh držav Ameriki najbolj radodarni vojni veterani. Če bi se predložil pred kongres pri vsaki priložnosti kakšnega predloga. Do zdaj je predložil več kot 1000 predlogov. Roosevelt je mu odgovoril, da je bil v vojni v Evropi in da mu ni treba, da bi se mu pripisoval vojni veterani.

Patmanov veto je argumentiral v svojem govoru, da je izmed vseh držav Ameriki najbolj radodarni vojni veterani. Če bi se predložil pred kongres pri vsaki priložnosti kakšnega predloga. Do zdaj je predložil več kot 1000 predlogov. Roosevelt je mu odgovoril, da je bil v vojni v Evropi in da mu ni treba, da bi se mu pripisoval vojni veterani.

Patmanov veto je argumentiral v svojem govoru, da je izmed vseh držav Ameriki najbolj radodarni vojni veterani. Če bi se predložil pred kongres pri vsaki priložnosti kakšnega predloga. Do zdaj je predložil več kot 1000 predlogov. Roosevelt je mu odgovoril, da je bil v vojni v Evropi in da mu ni treba, da bi se mu pripisoval vojni veterani.

Patmanov veto je argumentiral v svojem govoru, da je izmed vseh držav Ameriki najbolj radodarni vojni veterani. Če bi se predložil pred kongres pri vsaki priložnosti kakšnega predloga. Do zdaj je predložil več kot 1000 predlogov. Roosevelt je mu odgovoril, da je bil v vojni v Evropi in da mu ni treba, da bi se mu pripisoval vojni veterani.

Patmanov veto je argumentiral v svojem govoru, da je izmed vseh držav Ameriki najbolj radodarni vojni veterani. Če bi se predložil pred kongres pri vsaki priložnosti kakšnega predloga. Do zdaj je predložil več kot 1000 predlogov. Roosevelt je mu odgovoril, da je bil v vojni v Evropi in da mu ni treba, da bi se mu pripisoval vojni veterani.

Blagajnik prekratek za \$380,000

Denar manjka v davčnem skladu

Chicago, 23. maja. — Okrajni blagajnik Robert Sweitzer, demokrat, ki je bil do zadnje jeseni, ko je bil z veliko večino izvoljen za blagajnika, 24 let okrajni tajnik (county clerk), je zapustil \$380,000 primanjkljaja v davčnem skladu tajniškega urada.

Ko so mu prvič prišli na sled pred dvema tednoma izredni računski izvedenci, je tajnik, da bi bil "prekratek", v slučaju kakšnega primanjkljaja ga je pripravljen pa sam kriti. Med demokratiški bossi, ki kontrolirajo mestno, okrajno in državno vlado, je ta incident povzročil precej zmede, ker je bil Sweitzer njih najboljši "lovilec glasov" in najbolj popularen politik. Na governerja Hornerja so pritisnili, naj se zavzame za Sweitzerja in prične zbirati denar za kritje njegovega primanjkljaja, ker ga sam ne zmore kriti. Horner je to menda odklonil.

Zdaj se je doznalo, da od omenjenega primanjkljaja manjka \$40,000 v ročni blagajni; \$200,000 v povrnitvenem skladu — že štiri leta. Na svoje ime je iz davčnega sklada, ki je bil v njegovi oskrbi v 17 letih potegnili iz bank \$160,000, od katere vsote je povrnil le \$95,000, pridržal pa si je \$65,000.

"Pozabil" je naložiti v skladu \$57,000, katere je prejel od likvidacije neke banke, kjer je okraj imel naloženih \$75,000. Prav tako je "pozabil" naložiti v skladu tudi \$70,000, katero vsoto je prejel od bank kot obresti od okrajnega denarja. Stvar zna postati še "vroča".

Stavka religijnih delavcev v Wisconsinu

Eau Claire, Wis. — V tem kraju počiva vse religiozno delo radi stavke brezposelnih, ki zahtevajo izboljšanje svojega položaja kot pogoj za prenehanje stavke. Svoje zahteve so predložili državnim religijni administraciji, ki je končno sprejela njih deputacijo, kar je bilo tudi vse.

Ker so dobro organizirani, okrajnim religijni oblastem še ni uspelo, da bi zdobili stavko. Na poziv v listu, naj se vrnejo na delo vsi, ki so pripravljene delati po 40 centov na uro, se ni odzval nihče. Distriktni direktor je nato sklical shod, na katerem je skušal pregovoriti religijne delavce na odpoklic stavke, toda ni imel nič več uspeha.

Brezposelni zahtevajo podvojitev relifa, 50 centov plače na uro pri religijni delu, plačevanje relifa v gotovini, zdravniško oskrbo, prosto transportacijo na oddaljeno delo, prostovoljno sprejemanje dela na farmah in nekaj drugih zahtev.

Kontingent ameriških kolonistov, katere je vlada poslala v Alasko.

MERRIAM MORDA IZPUSTI MOONEYJA RADI AMBICIJ

Postati želi republikanski predsedniški kandidat

Los Angeles. — Za akcijo državne legislature, ki je zadnje čase sprejela že dve resoluciji, v katerih urgira governerja Merriama, naj izpusti Mooneyja in Billingsa iz ječe s črtanjem kazni, so povsem drugi vzroki kakor pa želja popraviti veliko krivico tema dvema žrtvama kalifornijske reakcije.

Ta najnovejši preokret v kalifornijski politiki ne izvira le iz spoznanja, da radi zadnjega odloka zveznega vrhovnega sodišča ne bo mogoče Mooneyja in odnosno tudi Billingsa držati v dosmrtni ječi, marveč diktira to strategijo Merriamova želja po kandidaturi na listi republikanske stranke za predsednika Združenih držav.

Na pacifični obali se vrši že odprta kampanja za nominiranje Merriama za republikanskega predsedniškega kandidata. In ker je kalifornijski governer mislil, da bo Roosevelt do prihodnjih volitev že toliko diskreditiran in deflatiran med volilci, da bo imel republikanski kandidat dobro priliko do izvolitve, bi ga Mooney v zaporu pri tej svoji misli je oviral.

Proti liberalnemu Rooseveltu namerava nastopiti kot "liberal", čeprav je reakcionaren do kosti. Te krinke si pa ne more natakati, če prej ne izpusti Mooneyja iz zapore, niti ne, če se to zgodi z novo obrambo, katero bo skoraj gotovo odredilo vrhovno sodišče.

Najemninski farmerji protestirajo

Zvezni poljedelski department je pozabil nanje

Washington, D. C. — (FP)—Med delegacijo farmskih najemnikov, ki se je te dni oglašala v uradu poljedelskega departmenta, in bogatimi farmerji, ki so posetili Washington in katere je Roosevelt lepo sprejel, je bil velik kontrast. Delegacije, v kateri je bilo tudi nekaj zamorčev iz južnih držav, sta vodila Al Jackson in H. L. Mitchell, predstavnik Unije farmskih najemnikov. Sprejeli so jo Chester C. Davis, član odbora AAA, Rexford Tugwell, podtajnik poljedelskega departmenta, in L. Westbrook, član uprave federalnega relifa.

Delegatje so predložili dokazila o terorizmu bogatih plantažnikov, o evikcijah in preganjanju agitatorjev, ki skušajo organizirati najemniške farmerje. Izjavili so, da je program uprave AAA pogoršal položaj najemnikov, na drugi strani pa je pomagal bogatinom. Za prve bi bilo veliko bolje, ako bi uprava AAA popolnoma odpovedala.

Mitchell je označil nedavni pohod bogatih farmerjev v Washington za demonstracijo veleposelstvom. Ti imajo dovolj denarja, ker je federalna vlada napram njim silno radodarna. Od nje so prejeli že milijone dolarjev in zato lahko poveljujejo uspehe "newdealske" politike. Mitchell je dalje rekel, da je bilo na tisoče najemniških farmerjev izgnanih kot rezultat vladnega programa, ki omejuje produkcijo poljskih pridelkov. Točka 7 zakona AAA, ki naj bi preprečila evikcije, ne nudi najemnikom nobene zaščite. V odbojih, ki bi morali enforzirati točko, so plantažniki in od njih se ne more pričakovati, da bi protektirali interese farmskih najemnikov in poljedelskih delavcev.

Abesinija se ne misli podati Mussoliniju

Svetu Lige narodov je poslala novo noto; Italija dolži Anglijo komplicev

Zeneva, 23. maja. — Svet Lige narodov je večerjal prejel novo noto od abesinskega kralja Haileja Selassieja, v kateri pravi, da se Abesinija ne bo dala ustrahovati Mussolinijevim grožnjam ali celo napadu. Nota je zelo iznenadila Francijo in Anglijo, ker govori kakor nota kakšne velesile.

V nji kralj Selassie sumira zgodovino spora z Italijo in pravi, da se "Abesinija ne bo podala ne pred grožnjami niti pred nasiljem. In medtem, ko italijanska vlada stavi vseomogoče zapreke, da zavleče sestavo razsodišča, na drugi strani grmadi vojno opremo in velike čete vojaštva (na meji), kar ogroža mir. Očividno namerava izvesti svoje namene najprej z grožnjami in pozneje z nasiljem, dasi bi njenih stremiljenj ne priznal noben nepristranski tribunal."

Angleški in francoski zastopniki so Italiji te dni prav po imperialistično ponudili pravico do ekonomskega izkoriščanja Abesinije, kar je Mussolinijev zastopnik v Ligi narodov baron Pompeo Aloisi odklonil z motivacijo, da hoče Italija proste roke v Besarabiji.

Italijansko časopisje je pa večerjal obdoližilo Anglijo, da pomaga Abesiniji, ker dovoljuje, da se ji skozi njena pristanišča v Somaliji dostavlja vsakovrstno orožje, in to v veliki množini. Samo lansko leto je Abesinija baje prejela 150,000 modernih pušk in strojnica francoskega, angleškega in ruskega izdelka. Na drugi strani se pa tudi Anglija oborožuje na meji Somalije in Abesinije, kjer ima večje število velikih transportnih letal ter močne vojaške posadke.

Te obdoližitve je prinesla Giornale d'Italia, ki navadno dobiva inspiracije direktno od vlade. Angleški vojni urad je te italijanske obdoližitve takoj označil za "italijansko propagando", v kateri ni "nobene resnice".

Izjava neodvisnosti je "prenevarna"

Sacramento, Cal. — Očetje Združenih držav, ki so s svojo nesmrtno Izjavo neodvisnosti dali temelj novi državi na tem kontinentu, bi se najbrž prišli za glavo, če bi mogel do njih prodrati glas, da je v letu 1935 njih dokument "prenevaren," da bi ga čitali šolski otroci. Tako je namreč zaključil burbonski odsek državne zbornice za šolstvo, ki je imel pred seboj zakonski osnutek, po katerem bi bilo čitanje Izjave neodvisnosti in uvodnega člena ustave obligativni predmet v javnih šolah. Mnenje večine je bilo, da bi bilo čitanje navedenih sekcij teh dokumentov le sejanje upornišтва v šolah, do česar pa ne sme priti.

Domače vesti

Novi grobovi

Cleveland. — Po kratki bolezni je v sredo jutraj tukaj umrla miss Mary Jerič, stara 27 let in rojena v Clevelandu. Zapušča mater in dve omoženi sestri ter več sorodnikov, med njimi teto v Milwaukeeju.

Brooklyn, N. Y. — Zadnji ponedeljek je v tukajšnji državni bolnišnici umrla stara nasejenska Helena Staudohar, rojena Corl in doma iz občine Banjaloka pri Kočevju. Semkaj je prišla iz stare domovine pred 43 leti. Zapušča moža, tri sinove, brata in več drugih sorodnikov.

Administrator išče sorodnike

Milwaukee. — Javni administrator zapuščine pokojnega Johna Mitča, ki je imel krojačnico v mestu in je zapustil premoženje vredno \$15,536, išče njegove sorodnike. Mitč je umrl 9. aprila v starosti 53 let. Doma je bil nekje od Smedereva v Jugoslaviji, kar sodijo po najdenem pismu, ki je edino spričevalo o možnem rojstnem kraju.

Sam se je ustrelil

Tipperary, Wyo. — Zadnjo soboto so našli mrtvega v spalni sobi na farmi rojaka J. Demšarja, ki si je končal življenje v kroglu v glavo. Doma je bil iz Poljske doline pri Škofji Loki.

Poroka

Chicago. — Tukaj sta se zadnjo soboto poročila Joseph Gornar in Frances Pintar. Obilo sreče!

Se dve nemški nuni poslani v zapor

Berlin, 23. maja. — Večerja sta bili poslani v zapor radi utihotapljenja denarja iz Nemčije še dve katoliški nuni, sestra Neophytia, ki je "eksportirala" 121,000 mark, in sestra Engliata radi tisoč mark. Prva je dobila pet let zapore, druga eno leto ter denarno kazen.

Senat podprl predsednikov veto

WASHINGTON, 24. maja. — Večerja je zvezna senatna zbornica podprla predsednikov veto, da se sedaj ne izplača bonusa veteranom s tem, da veterana predloga ni prejela potrebne dvetretjinske večine. Za predlogo je glasovalo 54 in proti 40 senatorjev.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year...

One glass of dog's urine... Advertisement rates on agreement...

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oglepaju, na primer (April 30, 1938), poleg vsakega imena na naslovni strani...

Sužnji države—haha!

Burbonci z velikim ogorčenjem očitajo "socialistu" Rooseveltu, da hoče iz delavcev in farmarjev narediti državne sužnje.

To je strašno, kajne. Državni sužnji! Razume se, da Roosevelt ni noben socialist in ne bo niti enega delavca "podržavil" lahko pa je izvajati iz te trditve, kako si burbonci slikajo socializem.

V teh jokavih vzklikih za individualno ali osebno svobodo je veliko hinavstvo. Niti burbonci sami ne verujejo v absolutno svobodo, da bi vsakdo počel kar bi hotel.

Socialno življenje je kompromis. Čim bolj je komplicirano to življenje tem večji je kompromis in tem manj je osebne svobode. Kompromis je prišel s prvo vlado, prvo organizacijo in prvim zakonom, s prvo organizirano religijo—in takrat je šla idealna svoboda po globe.

Moderni civilizacija je velik sovražnik osebne svobode. Kdor razume civilizacijo, bo vesel tega, kajti vsako irtvovanje je naplačeno z novim komfortom. Sama gola svoboda ne pomeni nič.

Vprašanje se tako zabitega brezposelnega delavca, če bi se branil dela v državni službi, posebno se, če bi mu država jamčila službo toliko časa, dokler bo sposoben in potem bi mu jamčila pokojnino do smrti.

Nesreča s civilizacijo, kakršna je danes, je ta, da uničuje osebno svobodo na napačnem koncu, dočim je dovoljuje preveč na drugem koncu, kjer je ne bi smelo biti. Yes, preveč je svobode, ekonomske namreč, za peščico ljudi—in baš zato je te svobode premalo za milijone ljudi, ki so danes brez zasluzka.

Ali ni to zanimivo? Milijoni brezposelnih nimajo nič proti tej "sužnosti" in bi rajši danes ko jutri skočili vanjo, ampak burbonci, vsi sili paraziti, točijo krokodilske solze nad strašno nevarnostjo "zasuženja" danes svobodnih delavcev!

Današnja civilizacija je silno skopa in tiranska na onem koncu, ko predpisuje ljudem, kaj morajo misliti in govoriti, kaj smejo tiskati in katere ideje smejo učiti, kako morajo ljubiti in se oblačiti in druge take stvari, ki so izključno zadeva posameznika, dokler ne škodujejo njegovim bližnjim.

Roosevelt ne bo pretvoril ameriških delavcev v "državne sužnje," toda socialisti ne bodo mirovali, dokler ne pride ta "sužnost"—ne država, temveč družbena—kajti ta "sužnost" je v resnici največje komfortno življenje, kakršnega do danes še ni občutili navadni človek.

Paraziti imajo lahko upravičen strah pred to "sužnostjo," toda ne za delavce, temveč—zase. Danes žive ugodno brez dela, toča v socialistični družbi bodo morali delati, če bodo hoteli biti deležni komforta—morali bodo biti "sužnji" in tedaj šele bodo spoznali, kako dobro in prijetno je to življenje.

(Dalje v zadnji koloni)

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke

Rudarski boj v Illinoisu

Virden, Ill. — Prigibno pošiljam izrezek iz časopisa Illinois State Journal z dne 19. t. m. Pošiljam ga zato, da uverim urednike Prosvete in čitatelje o njegovi resničnosti. Zadevno poročilo v označenem listu se glasi: "Edmundson Will Attend Conference at Washington," pod tem naslovom pa sledeča vest: "Ray Edmundson, predsednik illinoiskega distrikta United Mine Workers of America, ki je okrevljal od strelca, ki so bili nanj oddani v izgreduh na velikonočno nedeljo v tem mestu, je večeraj naznanil, da prvega dne v tem tednu odpotuje v Washington, kjer se bodo pričela pogajanja za novo pogodbo med rudarji in operatorji."

Ta mož je pač vztrajen! Komaj si je nekoliko opomogel po zadobljenih smrtonosnih ranah, ki jih je dobil radi vršitve svojega nevarnega poklica, pa se že poda na dolgo pot v Washington pogajat za "dobro" novo pogodbo med illinoiskimi rudarji in njihovimi bossi. Tak možakar pač zasluži naše pozornosti, da si ga nekoliko pobližje ogledamo ter njegovo preteklost ocenimo. Kakor hitro bo ta mož stopil med premožarske magnate, mu bodo brez dvoma vsi segli v roko ter mu čestitali na velikem uspehu, ki ga je dosegel v Illinoisu med rudarji. Tudi roka predsednika NRA Donalda Richberga mu bo na razpolago ter v spodbudo k nadaljnjim aktivnostim. Stike ob tej priliki bo tudi iskal s predsednikom Rooseveltom in pričakoval njegovega priznanja za svoje junaško delo.

Ray Edmundson je torej še danes predsednik illinoiskega distrikta U. M. W. of A. Tak predsednik je nekoč v splošnem precej pomenil, kajti ta distrikt je svoječasno imel približno 100,000 dobro organiziranih rudarjev in predsednika je volilo članstvo. Zato je pa tudi vsakdo, ki je hotel to mesto doseči, moral imeti za seboj gotovo zgodovino značajnosti. Priznati pa moramo, magari je priznanje še tako bridko, da so se tudi oni, ki so prišli do tega urada ustavnim potom in ki so imeli vsaj nekoliko značaja, kaj kmalu prodali velikim premožkopnim družbam za Judežve groše. Zadnji izvoljeni predsednik illinoiskega distrikta U. M. W. of A. je bil John Walker, katerega je pa John L. Lewis že pred dvema letoma odstavljal. Kar se tiče Walkerja, mu vsi lahko povsem opravičeno zakličemo: Prav ti je, zakaj si pa razveljavil injunkcijo proti J. L. Lewisu, ki mu je prepovedovala notranje vmešavanje v naše zadeve!

Danes nimajo člani U. M. W. of A. nobenega izvoljenega uradnika. Vsi funkcionarji so nastavljeni po J. L. Lewisu. Sprva je John imel še prilično ugledne ljudi za svoje nastavljenec, toda videli so se mu premalo uspešni in ne zadosti zanesljivi, zato jih je tudi že precej menjal. Vedel je, da z dostojnimi nastavljeneci v njegovi organizaciji nikakor ne gre, zato se je končno zatekel naravnost k razvplitim gangsterjem. In ker je John sam Illinoisčan, mu ni bilo težko spomniti se na Birdovo gango, katere je pred nekaj leti v južnem Illinoisu strahovala in povzročila veliko umorov ter vsepolno sitnosti v Marionu v okraju Williamson. Ostanke dotične gange, kar jih je danes na prostem, je nastavljal v odličnejše urade svoje unije. Raya Edmundsona je imenoval za distriktnega predsednika, spremeljalca pa sta mu bila Fred Thomason in William Purlow. Ta trojica je bila obstrljena na velikonočno nedeljo v illinoiski prestolnici v Springfieldu na Washingtonovi cesti, in val trije so bili ranjeni na vratu, značaj zadobljenih ran pa ni bil nikoli nikjer pojasnjen.

Naslednjega dne zgodaj zjutraj sem čital v gori imenovanem listu, iz katerega sem v prvem odstavku citiral vest o Edmundsonu, sledeče: "Devet ranjenih, nekateri smrtno. Edris Mabie, organizator progresivnih

rudarjev, mrtev." Poročilo je bilo dokaj obsežno. Vest je povedala, kako je omenjena trojica prezirala ves prometni red na cesti, se zaletavala od enega v drugi avto ter povzročila ogorčenja in proteste soferjev. To se je dogodilo na cesti, na kateri imajo rudarji svojo dvorano, v kateri so zborovali. Ko so prišli moške iz dvorane na cesto, da vidijo kaj se godi, so zapazili v avtu trojico gangsterjev, med njimi tudi Edmundsona, ki je odprla ogenj na progresivne rudarje. Edris Mabie od P. M. je bil smrtno zadet, več drugih pa ranjenih. Policija, kakor pravi poročilo, ni mogla ugotoviti, če je od nasprotne strani bil sploh kak strel oddan ali ne. Čudno pri tem pa je, da so bili vsi trije ranjeni, in tudi vsi so zadobili silne rane. Kakor v Chicagu, tako v Springfieldu — gangsterji vselej po končanem streljanju zbeže. Ne mislite pa, Čikažani, da imamo tukaj kakšne navadne barabe v gangi; mi imamo v nji osebo s titelom predsednika 12. distrikta U. M. W. of A., ki bo ta teden v glavnem mestu z najvišjimi oblastniki dežele konferiral o bodoči usodi proletarcev te dežele.

Trojica se je sicer zavedala, da je opravila junaško delo, toda končno jo je vendarle obšla groza, ko je videla mrtveca ležečega na pločniku in krog njega kopicjo ranjenecov. Jadrno je oddrvela proč s svojim avtom, ki pa ga v bližini tragičnega prizora zapustila z vsemi morilnimi objekti vred ter zbežala. Dva so imele oblasti v rokah še isti dan, toda predsednik illinoiskega distrikta U. M. W. of A. je pa zbežal v okraj Christian v Taylorville, kjer je upal dobiti zatišje pri stari mami Peabody Co. In si je dal obvezati vrat v tamkajšnji bolnišnici. Ker pa je bila izdana za njim splošna tiralnica, si je tamkajšnji šerif mislil, da ni dobro imeti prevelike odgovornosti na svoji vesti, kajti končno vendar ni mogel vedeti, kaj lahko še pride, valed tega je mistra Edmundsona vendarle izročil oblastem v Springfieldu.

Državni pravdnik je prvotno naglašal, da je to umor prve vrste in za take morilce ni dovolj nobene varščine, torej ostanjejo brezpogojno v zaporu. Nekoliko dni pozneje sem videl v že imenovanem listu poročilo, da so jetnike povsem tajno odvedli iz Springfielda v Decatur radi varnosti pred morebitnim nasiljem razburjenega ljudstva. Kdaj so jih spet privedli nazaj in kako, je tudi tajnost. Javno pa je danes znano, da so vsi trije morilci in gangsterji na prostem, baje vsak po \$10,000 varščine; in poglavar gre v Washington po-

gajat se o naši usodi ter sprejet visoko priznanje.

Kdo je postavil varščino, je javna tajnost. Kako se je državni pravdnik dal omeščati, ko je v preiskavah dognal, kar je potem javno poročal, da bi morali že vsi trije radi činov, storjenih v prejšnjih časih, biti za omeženi, kar je tudi javna tajnost. Kadar pridejo pred potratno obravnavo, če bi se vršila, recimo, v Chicagu, bi bili gotovi, da bodo krivde oproščeni, kot sta bila brata Insull v zadevah nepostavnih spekulacij, in najbrž bo tako tudi v Springfieldu, kajti obrambna sredstva bodo ogromna. Izgrediv in umora na velikonočno nedeljo v Springfieldu bi pa moral biti obtožen Lewis, predsednik U. M. W. of A., pa ne samo obtožen, pač pa tudi obsojen v ne manj ko dosmrtno ječo, kajti to ni prvi umor, ki ga je on s svojimi dejanji povzročil med rudarji.

Simon Kavčič. (74).

"Upor mornarjev v Kotoru"

Pittsburgh, Pa.—Okrožni odbor hrvatsko-srbskih radniških klubov za zapadno Penno priredi zabavo s plesom in predstavo "Upor mornarjev v Kotoru" v četrtak na Decoration day, dne 30. maja, v Slovenskem domu na 57. cesti in Butler. Je to zanimiva vojna tridejanska drama, ki jo bodo podali diletantje delavskih klubov Napredek in Bratstvo. Ta drama kaže upor v avstrijski mornarici v svetovni vojni leta 1917 v Boki Kotorski. To bo tudi ena najzanimivejših dram, kar smo jih še videli v tem mestu. Za ples bo igral Melody Boys orkester. Pričetek sporeda ob 2. popoldne. Vstopnina 25c v predprodaji, 35c pri vratih. Na svidenje!

Odbor.

Odhod dveh pionirjev

Girard, O.—Naselbina Girard in pa naše tukajšnje društvo št. 49 SNPJ sta izgubila dva brata pionirja, ki ju bomo težko pogrešala.

Dne 6. marca je šel John Leskovec v mesto po opravkih, ker dotični dan slučajno ni delal. Nazajgrede, kot običajno, se je ustavljal v Slovenskem domu, kakor pač vsakdo. Ko je hotel v spodnje prostore, je padel po stopnicah tako nesrečno, da si je preblil lobanjo. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer je naslednje jutro hudim poškodbam podlegel, ne da bi se po nesreči še zavedel.

Pokojni John Leskovec je bil eden pionirjev te naselbine. Tu je bil okrog 30 let in je bil ustanovitelj društva št. 49 SNPJ ter njegov član in agitator do zadnjega. Bil je tudi večkratni društveni odbornik. On je bil eden tistih, ki je vedno zagovarjal želje posameznika in skupnega članstva, kadar je videl, da je bilo potrebno. Nikdar se mu ni tožilo agitirati za

Bernard E. Smith, direktor New York Shipbuilding Corp.

SNPJ, čeprav je bil večkrat zavidan in šikaniran.

V slučaju smrti društvenega člana, je pokojni John vedno zastopal in zagovarjal stališče, da se pokojnega pokoplje po njegovi želji, ki jo je izrazil ko je bil še med živimi. Videl pa je večkrat, da se take želje niso upštevale (kot ne njegove). On je tudi želel, da se ga pokoplje po njegovi želji, zato je tudi hotel na društveni seji zanesti svoje želje v zapisnik. Članstvo ni vzelo stvari za resno, misleč, da bo družina že izpolnila želje svojega reditelja. Toda žal, njegove želje se niso izpolnile. Če ob takih prilikah človek opomni pokojnikove sorodnike na njegove želje, je zamera. Aranzirali so cerkveni pogreb.

Nič ne rečem onim, ki se ravnao dosledno po vseh verskih dogmah. Ampak je večina takih—tu govorim na splošno—ki prej igrajo brezbriznost in se na vse poživljajo, potem se pa hinavsko klanjajo.

Pokojni John Leskovec je bil doma iz Rovt pri Logatcu na Notranjskem. Tukaj v Ameriki zapušča ženo, pet sinov, tri hčere, dva brata in več sorodnikov. Ohranimo mu trajen spomin, njegovi družini pa naše sožalje!

Istega dne, ki je bil usoden za pokojnega Johna Leskovca, se je njegov brat Matt Leskovec pripravil na selitev iz te v naselbino Waukegan, Ill. Tudi Matt je bil eden prvih naseljencev v tej naselbini. Tako on kot John je bil mirnega značaja in naprednega mišljenja. Naročnik je bil vseh naprednih delavskih časopisov, član SNPJ in SSPZ. Pri zadnji je bil tudi eden njenih ustanoviteljev. Do pred nekoliko časa je bil tudi član tukajšnjega kluba JSZ, radi gotovih okoliščin pa ga je pustil, čeprav se je strinjal s soc. principi.

Matt je bil večletni tajnik tukajšnjega Slovenskega doma. Bil je pošten. Svojeva posla ni mogel izvrševati tako kot ga bi bil rad, ker so mu bile roke vezane. Prošlega decembra, ko so delničarji zopet zabranili priti v odbor tistim, ki so terorizirali delničarje zadnjih 15 let, so se ti nezadovoljniji poslužili sodišča, čes: če mi ne vladamo, ne sme nihče drugi. V tej zadevi se je Matt Leskovec pridružil večini zato, ker je v pravem. Ali kaj potem? Šikaniranje pri delu. Kajne, človek; ki dela pri eni kompaniji celih 29 let, pusti pri nji vsa svoja najlepša leta in moči, pa je bil primoran pustiti sedaj i delo zamo zato, ker je zastopal pošteno stran delničarjev Slovenskega doma, ki nima nobenega stika s tovarno, v kateri je delal. Šikaniral ga je človek, ki bi moral prostor, kjer je Matt Leskovec sedel, poljubiti!

Lahko je možu, ki ima ženo, kot jo ima Matt. Čeprav ni bila posebno dolgo v Girardu, je takoj opazila hinavščino. Mrs. Leskovec gre vsa čast! Rajši je šla iz naselbine kot bi igrala hinavščino. Upam, da se bo Matt kaj oglasil in opisal Girard, ki mu je znan bolj ko komu drugemu. John Tancek, 49.

Agitirajte za Prosveto!

Fronta dela v Švici

Do dolgo časa je bila Švica za kapitaliste dežel tisti zaželjeni paradiz varnosti in ni davkov, kamor so mogli mirno nalagati tale, ki so jih hoteli odtegniti kontroli države ali rešiti pred razvrednotenjem. Se je v švicarskih bankah zbirala bežela tal iz vse Evrope. Toda večji del tega bežala kapitala je odtekel v obliki posojil nazaj v tiste države, odkoder je prbežal, sredi krize so švicarske banke namesto ob to tega kapitala začele prejemati morato od je odlaslanja dolžnih vplačil. Tako danes švicarskim bankam samo Nemčija nemo štiri milijarde frankov, ki se jih smatra za izgubljene.

Ker švicarske banke niso s prekriznimi kami opazovale tega razvoja, jim ni prišlo drugoga, kakor da so odtegnile svoje ložbe s trga v tisti meri, kakor je naraka kriza pri dolžnikih. Tako je Švica kljub gubljenim milijardam ostala še vedno delno najbogatejša država v Evropi, država z solidnejšo valuto, z najvišjimi cenami in najvišjimi plačami.

Vendar občuti tudi Švica posledice svetne krize v svojem tujakem prometu, eksportni dustriji in poljedelstvu. Pod tem vplivom postalo tudi v mirni Švici javno življenje nevorno.

Kriza je pretresla stare švicarske meške stranke. V zadnjem stoletju sta odločila Švici katoliško-konservativna in liberalna demokratična stranka. Zdaj se je katoliško-konservativna stranka nevarno približala fašističkim strankam, dočim liberalna stranka, ki nima nobene prave ideologije, na notranjih razprtjih. Njeno levo krilo nagiba k socialni demokraciji, njeno desno krilo pa sega v visoki finančni kapitalizem, kmečki stranki se opaža močno stremeljeno sodelovanje s socialisti.

V tem položaju je švicarska socialna demokracija napravila konkreten načrt za odlojenje gospodarstva in s tem prevzela iniciatvo za reševanje krize. S 300,000 podpisov doseglja, da se bo moralo vršiti splošno ljudsko glasovanje o njenih predlogih. Pri tem glasujejo socialisti poleg delavcev intelektualni uradniki, obrtniki in velik del kmetov. To se zbira proti kapitalizmu pod "fronto la". Tako postaja socialna demokracija močnejša stranka v državi.

Tako ima že večino v štirih največjih stih, v Zuerichu, Zenevi, Bazlju in Lucernu tem, da je socialna demokracija aktivno pola v reševanje krize, ki naj se rešuje v delovnega ljudstva, je preprečila vsak raz fašizma in pričakovati smemo, da se bo alističnim vladam v Skandinaviji kmalu družila tudi socialistična vlada v Švici. Taka tudi Švica novo pot socializmu, ki se sme omejevati na oznanjanje svojega koga cilja, ampak mora zajeti žive potrebe delovnega ljudstva in tako pripravljati novemu blagostanju ljudskih množic.—D.

Zemlja čez bilijon let

Ameriški astronom prof. Norris Russell v nekem predavanju trdil, da sta v našem osončju dve premičnici, ki nam kažeta, kak je bila zemlja pred prilično bilijonom let, kakšna bo čez bilijon let. Ti dve premičnici sta Venera in Mars. Podlago za svoje tvte je našel ameriški učenjak v svojem skovanju ozračja vseh treh premičnic.

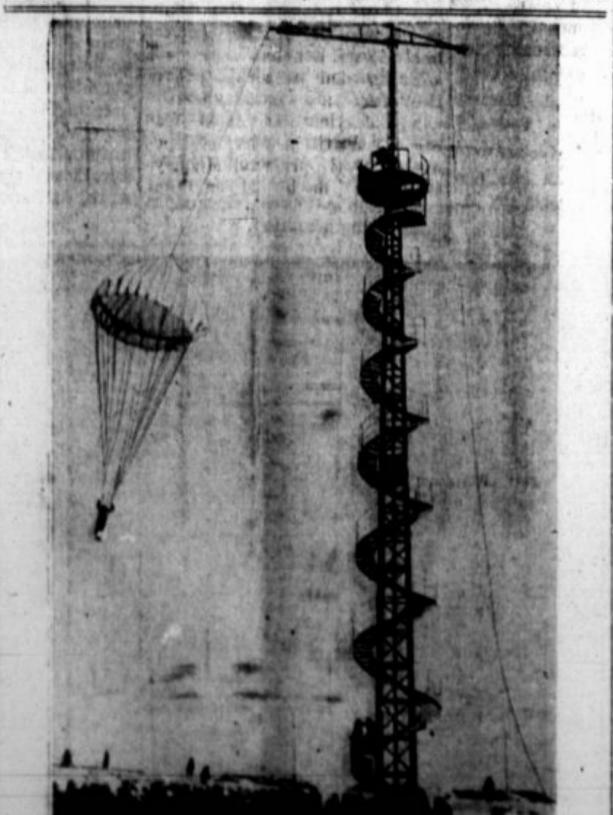
Ozračje Venera je zelo debelo in močno pojeno z ogljik. dvokisom, plinom, ki je močno potreben življenju rastlin in sploh te organskega. Marsovo ozračje pa je nasprotno, zelo redko in kisika je v njem premajhen odstotek. Zemeljsko ozračje svoji sestavi nekako v sredini med obeh sosednih premičnic, a je vendar bolj než več nego polovico nekdanje količine kisika in to nekako v bilijonu let. Vzrok za to izvirajo v nekih kemičnih reakcijah, ki se razvijajo dalje, ne da bi jih mogli zadržati. Nevedno je prišel dan, ko se bo količina kisika v ozračju zmanjšala, da se bo moralo vse življenje na zemlji boriti z največjimi težavami. stal bo položaj, kakršnega imamo danes na Marsu. Kakšen je ta položaj?

Vzemimo, da so na Marsu živa bitja, kolikor toliko podobna nam. Ta bitja morajo živeti v mestih, ki so obdana vsepovsed od dovja, kajti le kisik, ki ga izločujejo drevesa jim daje možnost dihati in živeti.

Umetno pridelani kisik ima v življenju bitij odločen pomen. Ogromne tovarne morajo delati noč in dan, da pridelajo potrebne množine kisika in cevno omrežje, ki spominja na naše plinsko omrežje, dovaja življenjski plin v vsako poedino gospodinjstvo. Vsak novanski prostor je opremljen z aparaturo, avtomatično oddaja kisik, a na cestah motostopati Marsovcji z maskami na obrazu imajo vdlane oddajnike za kisik, kajti plina je v zraku komaj toliko, da bi zadostoval za kožno dihanje. Nekako lakšno pa tudi človeško življenje v času ki ga ne bodo doživeli mi in tudi milijoni nam sledočih planetov.

(Dalje iz prve kolone.)

V socialistični družbi bo treba delati, vsak bo moral izvršiti svojo kvoto dela, kakor lahko terjal vse, kar potrebuje za svoj fort. To bo tista "sužnost," katere adreša bo večstvo od materialne bede in trpljenja. bo največji suženj? Stroj, ki bo delal za ljudi!

Skakanje s padali iz višine je postalo sport v sovjetski Rusiji. Slika kaže mladega fanta, ki je skočil s stolpa jeklarne tovarne v Dniepru.

Maksim Gorki:

MATI

SOCIALEN ROMAN

Slišali so se njegovi teški in trdi koraki. Mnogi se je razmikala pred njim. Nekaj mrkega se je pojavilo na obrazih. Sum se je poleg, kakor da bi bil zlezel v zemljo. Mati je čutila, da se ji koža na čelu trese in da je v očeh postalo vroče. Znova je hotela tja, med množico, sklonila se je naprej in obstala v napieti pozici.

— Kaj je? — je vprašal komisar, obstal pred Ribinom in ga meril z očmi. — Zakaj mu niste zvezali rok? Govorite!

Njegov glas je bil visok in zvonek, a brezbarven.

— Uklenjen je bil . . . ampak ljudstvo ga je razvezalo! — je odgovoril eden stražnikov.

— Kaj? Ljudstvo? Kakšno ljudstvo? Komisar je pogledal ljudi, ki so ga obdajali v polkrogu. In z enakomirnim glasom je nadaljeval:

— Kdo je to ljudstvo?
Z ročajem svoje sablje je sunil modrookega kmeta v prsi.

— Ali si ljudstvo ti, Čumakov? No, in kdo je še? Ti, Mišin?

Z desnico je zagrabil nekoga za brado.
— Narazen, sodruga! . . . če ne vam . . . vam pokažem!

Na njegovem obrazu in v njegovem glasu ni bilo opaziti niti sledu razdraženosti in grožnje, z mrtvim mirom je govoril in bil ljudi z navadnimi udarci svojih krepkih, dolgih rok. Ljudje so se mu odmikali, klonili glave in obračali vstran svoje obraze.

— No? Ali bo kaj? — se je obrnil k policajema. — Uklenite ga!

Cinične psovke je stresal, znova pogledal na Ribina in mu dejal:

— Roke na hrbet . . . ti!

— Ne dam si uklepati rok! — je dejal Ribin. — Na neg ne mislim, in tudi z rokami ne bijem . . . čemu bi me ukleпали?

— Kaj? — je vprašal komisar in pristopil k njemu.

— Zadosti ste že mučili ljudstvo, zverine! — je s povišanim glasom nadaljeval Ribin. — Tudi vam se bliža rdeči dan . . .

Komisar je stal pred njim in vihajoč si brke strmeli v njegov obraz. Potem je odstopil za korak in zapel z življajočim glasom začudeno:

— A-a-ah, kaj lajaja, pes?

Nepričakovano naglo in krepko je udaril Ribina v obraz.

— S pestjo ne ubijete resnice! — je zakričal Ribin in pristopil k njemu. — Kje imaš pravico, da me biješ, pes garjavi!

— Kaj? Ne smem? — je zatulil komisar.

Znova je zamahnil z roko proti Ribinovi glavi. Ribin je počel udarec ga ni dosegel, in komisar je omahnil ter komaj obstal na nogah. V množici se je nekdo glasno zarezal in zopet je zagrmel glas Mihajlov:

— Ne predrzni se, rečem ti, hudič!

Komisar se je ozrl — ljudje so se mrko in molče strnili v tesan, teman obroč . . .

— Nikita! — je glasno zaklical. — Nikita, hej!

Iz množice je stopil zajeten kmet srednje postave v kratkem kožuho. Sklonivši svojo veliko kosmato glavo je gledal k tlom.

— Nikita! — je počasi dejal komisar in vihal brke. — Daj mu eno za uho . . . ampak pošteno!

Kmet je stopil naprej, se ustavil pred Ribinom in v zavrzan glavo. Ribin mu je zalučal v obraz težke, resnične besede.

— Glejte, ljudje božji, kako vas zverine davijo z vašimi rokami . . . Glejte in premislite!

Kmet je počasi vzdignil roko in ga leno udaril po glavi.

— Kaj, tako, ti pes? — je zarjovel komisar.

— Hej, Nikita! . . . — so polglasno zavneli glasovi v množici. — Ne spozabi se!

— Udari, pravim! — je zakričal komisar in sunil kmeta v vrat.

Kmet je stopil vstran in mrko dejal sklonivši glavo:

— Nič več . . .

— Kaj?

Obličje komisarjevo je zatrepetalo, zateptal je z nogami in skočil na Ribina. Zamolklo je padel udarec, Mihajlo je omahnil, nastavlil roko, a z drugim udarcem ga je komisar podrl na tla in ga rjoveč bil z nogami v prsi, bok in v glavo.

Množica je razdraženo zamrmrala, se zamajala in pomikala proti komisarju; komisar je opazil, odskočil in potegnili sabljo iz nožnice.

— Taki ste? Puntati se hočete? A-a? . . .

Glas se mu je tresel, ječal in se mu nenadoma odlomil . . .

Z glasom je zgubil tudi svojo moč, stisnil je glavo med pleča, se pripognil in se s svojimi praznimi očmi obračal na vse strani; umikač se je z nogami oprezno otipaval tla za seboj. Vmes je kričal hripavo in plaho:

— Dobro! . . . Le vzemite ga . . . jaz grem. . .

— Ali pa veste, sodruga prekleta, da je političen zločinec, da ruje zoper carja, da seje punt, ali veste? In vi ga branite a? Puntarji? . . .

Aha . . .

Nepremično, ne da bi trenila z očmi, brez moči in brez misli je stala mati kakor v težkih sanjah, potrta od strahu in bridkosti. V njeni glavi so kakor čmrliji brenčali mrki, užaljeni in zlobni kriki ljudi, trepetal komisarjev glas in je šumel šepet . . .

— Če se je pregrešil — pred sodnika! . . .

— Ampak biti ga nikar! . . .

— Pomislite ga, blagorodje! . . .

— Kaj delate, zoper vsako postavo? . . .

— Kaj potem, če vsi začno tako pretepati? — Hudič! Mučili naši! . . .

— Počasi, hudič! — so zagrmeli kriki.

Mihajlo je otiral blato in kri z obraza in z brade in se molče oziral naokolo. Njegov pogled je šinil preko materinega obličja — zatrepetala je, stegnila se k njemu in nehote zamahnila z roko — on se je okrenil. Čez nekaj minut so njegove oči spet obisele na njenem obrazu. Zdelo se ji je, kakor da se je vzravnal, dvignil glavo in da so okrvavljena lica zatrepetala . . .

— Ali me je spoznal . . . ali res? . . .

Pokimala mu je z glavo trepetaje v bridki radosti. V tem trenutku je opazila, da stoji modrooki mužik poleg nje in da gleda na njo. Njegov pogled je za hip zbudil v njej zavest nevarnosti . . .

— Kaj pa delam? . . . Tudi mene primejo! Mužik je dejal nekaj Ribinu, ta je zmajal z glavo in rekel s tresočim, a razločnim in pogumnim glasom:

— Nič za to! Saj nisem sam na svetu . . . vse resnice ne polove! Kjerkoli sem bil, ostane spomin name . . . tako je! Četudi so razdrli gnezdo, in ni nič več prijateljev-sodrugov tam . . .

— To pripoveduje zavoljo mene! — je brž uganila mati.

— Dan nastopi, ko izlete orli . . . in se ljudstvo osvobodil!

(Dalje prihodit.)

Izkušnje slovenskega priseljence

Piše Frank Kroll

(Nadaljevanje.)

Prišli so gorkejši dnevi in tudi v visokih hribih, ki so bili še vedno s snegom pokriti, so zavlele tople sapke. Sneg se je začel topiti in v velikih kosih drčati v doline. Pomladni dnevi so pa tudi nekaterim delavcem odpri želje, da so zahrepenli po drugih krajih in začeli puščati delo in se seliti drugam. Nekateri so imeli nekaj prihrankov, toda sleherni je imel svoje misli in želje. Kdor je imel denar, ga je hotel potrositi in si s tem napraviti nekaj veselja; kdor je bil brez denarja, je računl, da bo morda drugje imel več sreče pri delu in hranjenju denarja. Istočasno, ko so delavci odhajali v nizine, so prihajali drugi za delom v rudnike. Jaz sem bil že štiri mesece zaposlen v rudniku in prihranil sem si nekaj stotakov. Pa je začel tudi mene srbeti prihranjeni denar in zopet ga je bilo treba pognati k vragu. Sneg je skopnel po visokih hribih, meni je začelo postajati dolgčas in z vsakim dnem me je bolj vlelo v nizino, kjer se mi je zdelo vse lepše in prijetnejše. Zdržati sem se hotel še en mesec, a me je neprestano vlelo v mesto. Prihranil sem bil nadaljnjih sto dolarjev in to me je še bolj sililo v

doline. Obudila se je stara strast, katere nisem mogel več ukroti. Pustil sem delo in odpotoval v Salt Lake City. Tu sem ostal samo pet dni, nato pa nadaljeval vožnjo proti vzhodu. Seliti se iz kraja v kraj me je zelo veselilo in zato sem se vozil z vlakom preko širne Amerike.

V lepem mestecu Marceline sem takoj odšel k dobri ženi, pri kateri sem bil prej na stanovanju. Po petmesečni odsotnosti sem zopet pozdravil stare znanke, ki so bili iznenadeni radi mojega prihoda, toda bili so veseli, ker so vedeli, da bom pri njih pustil nekaj lepih dolarčkov. Tu sem ostal deset dni, potem pa sem odrinil v Monroe, Mich., kjer sem začel stikati za delom; čeprav sem vedel, da ga ne bom obdržal, sem hotel vsaj začasno ostati v tem mestu. Nekoga dne sem dobil delo pri tiskovalni ulice, a delal sem samo dva dni in pol. Bilo je pretežno in sem ga pustil, potem pa sem moral stikati za drugim. Dobil sem ga v neki papirnici, kjer je tisti dan nekoga delavca pobilo na roko in sem jaz prevzel njegovo mesto.

V papirnici sem ostal osemnajst dni, toliko časa, da je tisti

delavec ozdravel in se vrnil na delo. Pred odhodom mi je delovodja naročil, naj se še oglasi, ker mogoče bo prilika, da dobim stalno delo. To je bila le obljuba, kajti izgleda se stalno delo ni bilo, ker ga ni hotel nihče pustiti pred zimo. V Monroju sem ostal dober mesec dni, potem pa sem šel za delom v državo Ohio. Tudi tu ni bilo sreče, zato sem šel naprej v državo Kentucky. Tam sem imel prijatelja, ki je bil zaposlen v premogorovu v kentuških hribih. Odšel sem na postajo in si kupil vozni listek do mesta Louisville, kjer je razvita tobačna industrija. V mestu je več tobačnih tovarn, ki so tisti čas obratovala s polno paro. V tem mestu sem prebil samo eno noč in potem sem se z vlakom odpravil dalje do neke postaje med visokimi gorami, kjer je bilo vsepolno rudarskih kolib. Tu sem dobil nekega Ličana, ki je imel ljudi na stanovanju in hrani in pri katerem je bil tudi moj prijatelj Lojze Torek. Pri Ličanu je bilo na stanovanju okrog dvajset mož, a katerimi sem se hitro seznanil.

XVII

Dan po svojem prihodu v premogarsko okolje sem že šel gledat za delo. Lojze Torek je šel z menoj ter me je delovodji predstavil kot izurjenega ru-

darja. Delovodja je rekel, da potrebuje izurjenih kopačev in da ima družba dosti naročil za premog. Delo sem takoj dobil in prostor mi je bil odkazan blizu Lojzeta. S tem nama je bila dana prilika, da sva čestokrat zahajala drug k drugemu in se pogovarjala, kadar nisva imela vozčkov na razpolago. Premogovna žila je bila visoka okoli pet čevljev in nad premogom je bila plast kamenja. To kamenje smo morali odstranjovati, toda kompanija ni nič plačala za to delo. V tem rovu sem bil zaposlen samo pet dni. Delo sem pustil zaradi stanovanja in hrane. Pri Ličanu in njegovi radodarni in postrežljivi ženi nisem maral več biti, kajti ukvarjala sta se tudi z butlegarijo in hotela od rudarjev izvleči ves prisluženi denar. Iskal sem stanovanje drugod, pa ga nisem mogel dobiti.

V Kentuckyju nisem več pozvedoval za delo; namenil sem se, da odpotujem nazaj v Marceline, Missouri. Poslovil sem se od znanec in še posebej od Torka, ki me je spremljal na postajo in se odpravil. Na cesti sem prišel ponoči in se ustavil pri stari ženi, pri kateri so stanovali moji znanci. Povedal sem ji, da morda ostanem v naselbini par mesecev, da kanim pri nji ostati, morda par mesecev, potem pa zopet odpotujem dalje proti zapadu, nazaj v srebrne rudnike. Dobra žena me je rada sprejela, ker je vedela, da nisem brez denarja in da vselej vse pošteno plačam. Tu sem ostal na hrani in stanovanju dvajset dni. V tistih dneh sem se podal večkrat na lov in skrbel, da smo vedno imeli dovolj zajetje pečenke. Nekoga dne sem pa sklenil, da se preselim v drugo stanovanje in začnem pečlariti. Vzrok za to je bil ta, ker sem si zamislil neko iznajdbo, zato sem hotel biti sam in imeti mir pri nadaljnjem študiranju zamisljene iznajdbe.

Od nekega Italijana, ki je lastoval štiri male hišice, sem eno vzel v najem. Stala je malo vstran od naselbine in zato še bolj pripravna zame. Plačal sem pet dolarjev najemnine na mesec. Preskrbel sem si tudi nekaj potrebnega pohištva, ki sem ga kupil pri starinarju in plačal zanj okoli trideset dolarjev in s tem uredil novo stanovanje za pečlanje. Tako sem začel z novim življenjem in z delom na iznajdbi. — Iznajdba sem se ukvarjal vsak dan in včasih šel na lov na divje race, katerih je bilo dovolj v okolici. Tako sem par tednov samotaril na novem stanovanju, pečlaril in delal na iznajdbi, v katero sem se bil zamislil in upal, da bom nekaj dosegel, pokazal nekaj novega, da si bom na hitro opomogel v finančnem oziru, toda vse je splavalo po vodi. Z iznajdbo ni bilo nič, kajti ugotovil sem, da se ne more izpopolniti in ves trud in denar, ki sem ga potrošil, je šel k vragu. Nekoč je pri eksperimentiranju prišlo do eksplozije, ki me je vrgla v kot in je ogenj uničil posteljno opremo. To je bila dobra šola in potem se nisem več vkvarjal z iznajdbo. Sam sebi sem se čudil, kako sem mogel priti na tako brezmiselno idejo. Prav srečnega sem se štel, ker me eksplozija ni ubila, kajti bila je tako močna, da se je hiša stresla.

V tej hiši sem še dalje ostal in si pečlaril. Kupiti sem si moral novo posteljno opremo, ker mi je staro ogenj uničil. Toda dolgo nisem več samotaril. Po preteku dveh tednov je prišel rojak Frank Borič iz Detroita, kjer je bil zaposlen v Fordovih tovarnah. Borič si je dobil hrano in stanovanje pri stari ženi, pri kateri sem že jaz bil na stanovanju, nato sem tudi jaz pustil pečlarjo in se preselil na stanovanje, kjer sem bil prej.

(Dalje prihodit.)

SLOVENSKA NARODNA PODPORNKA JEDNOTA

Izdaja svoje publikacije in še posebno list Prosveta za korist, ter potrebno agitacijo svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nikakor pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitatorični dopisi in naznanila drugih podpornih organizacij in njihovih društev naj se ne pošiljajo listu Prosveta.

B. Traven:

PASJA KUPČIJA

(Prevedel Talpa)

Neki dan je prišel Indijanec Felipe k meni in me vprašal, ali bi ne mogel dobiti enega od mojih malih psov. Imel sem jih pet in prav vesel bi bil, če bi se treh iznebil.

— "Prav lahko ga dobite," sem dejal. — "Katerga bi pa radi?"

Mali psi so se igrali pravkar na pesku s svojo materjo.

— "To mi je vseeno," je rekel. — "Dajte mi tistega, ki mi ga hočete."

Zgrabil sem malo zverinico za vrat in mu jo ponudil. Takoj jo je začel ljubkovati in se je z njo spoprijateljil. Za psa pač nisem nameraval mnogo zahtevati. Toda prav previden moraš biti, kadar kaj podariš. Tako stvar se namreč zmeraj napak razume. Če bi mu psa podaril, bi čez pol ure prišli vsi moški in otroci iz vasi, da bi dobili od mene po enega psa v dar. Tisti, ki bi jim ga ne mogel dati, kajti oddati sem nameraval vendar samo tri, bi me vprašali, čemu sem dal psa vprav Juanu in ne Pedru in kaj mi je Juan storil dobrega, da sem mu psa podaril, ko mi je Pedro še večeraj prinesel pol kuhane buče. In če bi že podaril malega psa, bi morda jutri prišel k meni kak mož in bi mi rekel, da bi mu lahko podaril eno izmed malih koz ali pa prašička. Take izkušnje te pač nauče, da vsa nameravana dejanja in kupčije pametno premisliš.

— "Psiček stane eno pezo," sem rekel.

— "To je mnogo preveč za takega majhnega psa," je odvrnil Indijanec. — "Saj še prav lajati ne zna."

— "Če vam je Perrito predrag, pa vzemite tegale," in zgrabil sem drugega psička, "ta stane samo osemdeset centatov, štirikrat dvajset centatov."

Pes je bil prav tako dober kakor tisti za pezo.

— "Ali," zgrabil sem zopet drugega, "tudi tega lahko dobite, ta pa stane samo eno pezo."

— "Samo eno pezo?" je vprašal Felipe začudeno. — "To je pa res poceni. Kako le morate tako lepega psa tako poceni ponujati?"

— "Samo za vas, Felipe, vsakdo drug bi mi moral dati zanj dve pezi."

Ko je nekaj časa premišljeval, je dejal: — "Bom pa le vzel psa za pezo. To je pa res poceni. Kako le morate tako lepega psa tako poceni ponujati?"

— "Samo za vas, Felipe, vsakdo drug bi mi moral dati zanj dve pezi."

Ko je nekaj časa premišljeval, je dejal: — "Bom pa le vzel psa za pezo. To je sicer zelo drago, je pa najboljši in najhrajši pes. Prav dobro bo lajal, to se že sedaj vidi."

Vzel je psa, ga vgnedil v svojem naročju, rekel "Adios, senjor!" in hotel oditi.

— "Cujte, Felipe, kaj pa je s pezo? Saj sem vendar rekel, da stane pes eno pezo."

— "Pezo? Da, to je res, pezo. Rekli ste, pezo."

— "In pezo mi morate sedaj dati, Felipe, drugače vam psa ne dam."

— "Kaj pa se je prav za prav zgodilo?" je vprašal Felipe, ne da bi oddal psa. — "Ali ste kristjan ali pa hudoben pogan? Tega pa o vas vendar ne verjamem. Saj vendar vidite, kako me ima pes rad."

To pa ni bilo docela res. Psiček se je upiral in branil in je hotel zopet k materi.

— "Kaj ne vidite, senjor, da hrabri pes šli zmeraj k mojemu obrazu, ker me ima rad in me noče več zapustiti?"

Pogovor sem moral zasukniti zopet na bistveno točko, kajti spoznal sem njegov namen: pravni položaj je nameraval namreč znesti in ga tako zasukniti, da bi mu moral celo jaz plačati pezo za psa, da bi ga potem sploh odnesel domov.

— "Ali imate pezo?" sem ga vprašal.

— "Ne, peze, kajpada, nimam."

— "Potem mi morate psa zopet vrniti in najprej prinesiti pezo," sem rekel in mu zopet odvezel psička.

Aretacije stavkarjev, ki so piketirali urad nekega židovskega lista v New Yorku.

Prav nič ni bil užaljen. Nekaj časa je še stal, gledal igrajoče se pse, povedal še nekaj nepomembnosti, nato pa je odstopil od svojih potih.

Naslednje jutro — bilo je še zelo zgodaj — je bil Felipe zopet pri meni.

— "Kdo vam pa kuha frijole?" je vprašal.

— "Sam si jih kuham."

— "Kdo vam pa pripravlja tortille?"

— "Pripravljam si jih tudi sam."

Zmajal je z glavo. To se mu je zdelo prav čudno. Nerazumljivo mu je bilo, kako mora moški sam živeti, kakó si more moški sam kuhati in prati. Celó indijanski vojaki v vojni imajo žene v bližini in pri vojaških transportih mora vojaška uprava transportirati tudi žene.

Nekaj časa me je gledal, nato pa je rekel: — "Prav nič zdravi niste videli, senjor. Prav suhi ste. Kakor kak petelinček. Ne verjamem, da vam to dobro de. Veste, prav lahko zbolite, ali ne veste tega?"

— "Da bi zbolel? Jaz? Zakaj?"

Čakal je in zdelo se je, kakor bi premišljeval, kaj ali kako naj ta "kaj" pove.

Končno se je domislil prave oblike, kako naj izrazi misel, in je rekel: — "Da, zboleli boste, tako menim. Clovek prav lahko zbolí, če živi tako sam kakor vi. To ne gre. Bom vam pa tudi povedal, kaj vam manjka. Manjka vam clovek, ki bi vam kuhaj frijole in pripravljaj tortille. To vam manjka, amigo."

— "To že sam opravi," sem mu dejal.

— "To pa že ne drži, senjor. Meni kaj takega že ne boste do-povedali. Jaz sem odrasel mož. Ali poznate mojo hčer Feliciano?"

— "Ne."

— "Moji Feliciani je sedemnajst let, prav močno in zdravo dekle je moja Feliciano. Res. In tudi prav lepe dekle je. Dvakrat na teden se koplje v kadi. Res. Ima prav lepe dolge in močne lase. Dvakrat na dan si jih češe, če ima še toliko dela."

— "Taka je vaša Feliciano?"

Bueno, toda čemu mi —?

Ni mi dal izgovoriti: — "Moja Feliciano kuha frijole in sploh vse mnogo bolje kakor moja žena. Tudi zna več stvari kuhati. Zna tudi mnogo bolj ščiti kakor jaz. In prav gotovo ne boste

verjeli, toda čista resnica je se zna celo podpisati. Da, to zna moja Feliciano."

Psi so se igrali tik ob moji nogah. Felipe se je sklonil dvignil tistega, ki ga je že raj imel v naročju.

— "To je tisti, ki zna lajati ste mi ga že včeraj nameravali prodati za pezo?"

— "Da. Stane pezo in niti tavita manj. Prav hraber je prav dobro zna lajati."

— "To skoroda verjamem, ima močan gobec in zobje prav koničasti in ostrí. Mis da bo že kmalu pomeril kak banditu hlače. Pezo ste n senjor, pezo in niti centavita manj? To je drago, zelo drago."

— "Psa smete mirno pustiti saj ga nisem primoraj pro-ti," sem odvrnil.

ZAHVALA

Želim se srčno zahvaliti za senečenje, ki sem ga doživel maja 1935, katero mi bode ostalo v trajnem spominu. Nisem mogel vsem osebo zahvaliti Surprise party ob moji 60 letni torei se zahvalim Bradletu je mojstersko vršil svojo obliko pri točenju piva. Srčna je bila moja hčerki Annie Supa za krasno darilo, ki mi ga je slala iz Waukegana, Ill. En se lepo zahvalim sinu Louisu njegovji soprogi za darilo, mr. in mrs. Nick Glagovščak za izvrstnen fin "kek", na katerem se je blestelo 60 svečk, dalje hvala družini Mesojer Matoz, Joe Vičić, Frank V. ter družini Koska, Jack je lepe komade, tako da sem se di jaz pošteno zavrtel, da mi do dnevi 18. in 19. maja ostaj v trajnem spominu. Še enkrat ja najlepša hvala vsem skupaj tudi drugim, ki so se udeležili slavnosti. Ob priliki, ako mogoče, vam povrnem to njenost. Vaš, pozdrav Louis Supančič, podpreds. 333, SNPJ v Blaine, O.—(Ad)

AKO IMATE OTMOČKO VSTAVITE Z NUGA TON

Strupene anovi, ki se uporabljajo v velikih neredovnih odvajanjih, povzročajo inu celohobot organov, ter so vrtiče inu glavohobot, itd.

NUGA-TONE odnese strupeno snov in vi si sistema. Na milijone možik inu sdravilo. Ako se počutite letopati ali letni, ne odlašajte poiskati NUGA-TONE. Zahvalite prvi NUGA-TONE. Pa se v vsak lekarni.

Prvi zaprti vagoni—NUGA-TONE—advajator. Zle in 50.

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELJANA NA ČLANSTVO S.N.P.J. TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne.—Cene zmerne, enjako delo pr